Operačné systémy

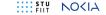
4. Komunikácia procesov (IPC) - vzájomné vylučovanie

Ing. Martin Vojtko, PhD.

2023/2024

- IPC
  - Vzájomné vylučovanie
  - Zakázanie prerušení
- 2 Busy Waiting
  - SW riešenia pre 2 procesy
  - Špeciálne inštrukcie
- Sleep and WakeUp
  - Semafór
  - Monitor
- 4 SW riešenia pre N procesov
  - Peterson n procesov
  - Bakery Algorithm
- 5 Zhrnutie

IPC

•00000000

IPC

Interprocess communication (IPC)

Procesy a IPC

IPC

00000000

Proces je abstrakcia, ktorá delí komplexný problém na sekvenčné problémy. Komplexný problém ale nemá iba sekvenčnú povahu. Jednotlivé procesy medzi sebou komunikujú, odovzdávajú si prácu, čakajú na seba a súperia o zdroje výpočtového systému. Pri vzájomnej komunikácií procesov môže dôjsť k:

- Synchronizácii.
- Vzájomnému vylučovaniu (Mutual Exclusion).
- Výmene správ (Message Passing).

Vlákna a IPC

Problematika IPC medzi vláknami sa sústredí predovšetkým na synchronizáciu a vzájomné vylučovanie. Posielanie správ medzi vláknami nie je potrebné pretože vlákna zdieľajú spoločnú pamäť.

Interprocess communication (IPC)

Synchronizácia procesov

IPC

000000000

je technika riadeného usporiadania vzájomne spolupracujúcich procesov.

Vzájomné vylučovanie (Mutual Exclusion)

je technika synchronizácie procesov, pri ktorej je cieľom limitovať a riadiť prístup procesov do kritickej oblasti.

Kritická oblasť (Critical Region)

je časť programu, v ktorom proces pristupuje ku zdieľanému prostriedku. V KO vznikajú podmienky súperenia.

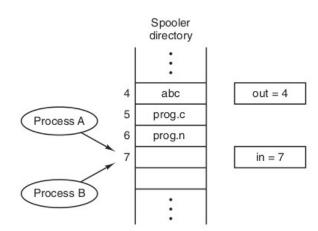
Súperenie (Race conditions)

môže vzniknúť ak dva a viac procesov zdieľajú prostriedok (najčastejšie spoločnú pamäť).

IPC

000000000

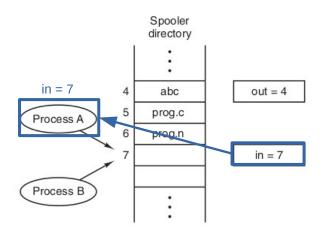

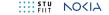

IPC

000000000

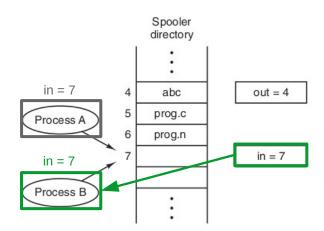

IPC

000000000

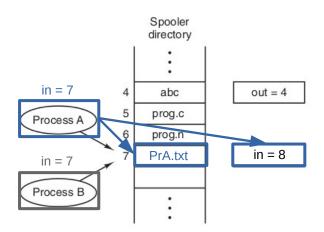

IPC

000000000

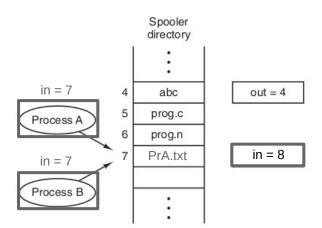

IPC

000000000

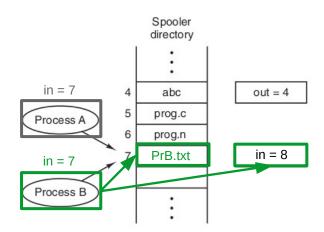

IPC

000000000

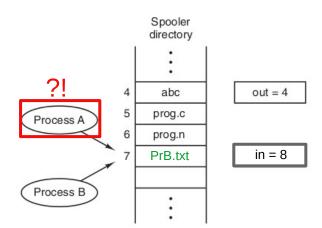

IPC

000000000

Vzájomné vylučovanie (Mutual Exclusion)

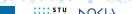
IPC

000000000

- Má zaručiť aby dva a viac procesov sa neocitli v KO súčasne.
- Na to aby sme zabezpečili fungujúce vzájomné vylučovanie je nutné splniť podmienky vzájomného vylučovania.

Podmienky riešenia vzájomného vylučovania

- V KO môže byť najviac 1 proces.
- Rýchlosť a počet CPU sa nesmie brať do úvahy.
- Proces mimo KO nesmie brániť inému procesu vstupovať do KO.
- Čas čakania procesu na vstup do KO musí byť konečný.

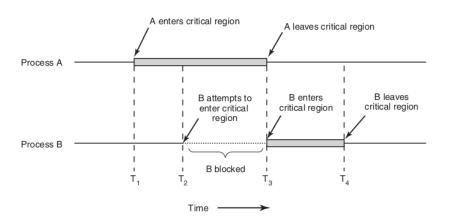

Vzájomné vylučovanie (Mutual Exclusion)

IPC

000000000

Príkladom KO je zápis a/alebo čítanie z globálnej premennej.

Vzájomné vylučovanie (Mutual Exclusion)

Možné riešenia vzájomného vylučovania

- Zakázanie prerušení
- Busy Waiting (Obsadzujúce čakanie)
  - Softvérové riešenia
  - Špeciálne inštrukcie
- Sleep and WakeUp (blokovanie a zobúdzanie)
  - Semafór
  - Monitor

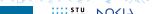

Vzájomné vylučovanie - Zakázanie prerušení

```
1 void process()
2 {
3
      while(true) {
          disable_interrupts();
          critical_region();
          enable_interrupts();
          noncritical_region();
9 }
```

 Porušuje 2. podmienku vzájomného vylučovania. Rýchlosť a počet CPU sa nesmie brať do úvahy.

Vzájomné vylučovanie - Zakázanie prerušení

- Proces, ktorý je v KO nemôže byť prerušený a nahradený iným.
- Zakázanie prerušení pred vstupom zabráni preplánovaniu procesu.
- Veľmi časté riešenie problému vo vnorených systémoch.
- Kernel používa túto metódu ale len na veľmi krátke úseky kódu.

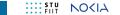
Problémy riešenia

IPC

00000000

- Proces by nemal mať právo zakázať prerušenia.
- Znižuje priepustnosť výpočtového systému.
- Aplikovateľné len na procesory s jedným CPU.

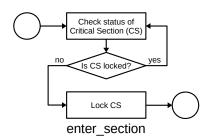

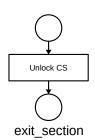

Vzájomné vylučovanie - Busy Waiting

Busy Waiting

Proces neustále v cykle kontroluje či je možné vstúpiť do KO. Ak je to možné, proces ukončí cyklus a vstúpi do KO.


```
//state of lock =
       void procesB
         while(true) {
 6
           while (lock != 0) { ; } //enter_section
           lock = 1:
           critical_region();
           lock = 0;
                                    //exit_section
           noncritical_region();
11
12
```

Prvý pokus - skúsme riadiť prístup do KO pomocou premennej.

Busy Waiting

```
int lock = 0;
void procesA
 while(true) {
    while (lock != 0) { : }
    lock = 1;
    critical_region();
    lock = 0;
    noncritical_region();
```

```
//state of lock =
       void procesB
         while(true) {
 6
           while (lock != 0) { ; } //enter_section
           lock = 1:
           critical_region();
           lock = 0;
                                    //exit_section
           noncritical_region();
11
12
```

```
int lock = 0;

void procesA
{
  while(true) {
    while (lock != 0) { ; }
    lock = 1;
    critical_region();
    lock = 0;
    noncritical_region();
}
```

```
int lock = 0;
void procesA
  while(true) {
    while (lock != 0) { : }
    lock = 1;
    critical_region();
    lock = 0;
    noncritical_region();
```

```
//state of lock =
       void procesB
 5
         while(true) {
 6
           while (lock != 0) { ; } //enter_section
           lock = 1:
           critical_region();
           lock = 0;
                                    //exit_section
           noncritical_region();
11
12
```

```
int lock = 0;

void procesA
{
  while(true) {
    while (lock != 0) { ; }
    lock = 1;
    critical_region();
    lock = 0;
    noncritical_region();
}
```

```
int lock = 0;

void procesA
{
   while(true) {
      while (lock != 0) { ; }

      lock = 1;
      critical_region();
      lock = 0;
      noncritical_region();
   }
}
```

```
int lock = 0;
void procesA
  while(true) {
    while (lock != 0) { : }
    lock = 1;
    critical_region();
    lock = 0;
    noncritical_region();
```

```
//state of lock = 1
       void procesB
         while(true) {
 6
           while (lock != 0) { ; } //enter_section
           lock = 1:
8
           critical_region();
9
           lock = 0;
                                    //exit_section
10
           noncritical_region();
11
12
```

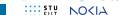
Busy Waiting

```
int lock = 0;
void procesA
  while(true) {
    while (lock != 0) { : }
    lock = 1;
    critical_region();
    lock = 0;
    noncritical_region();
```

```
//state of lock = 1
       void procesB
         while(true) {
 6
           while (lock != 0) { ; } //enter_section
           lock = 1:
8
           critical_region();
9
           lock = 0;
                                    //exit_section
10
           noncritical_region();
11
12
```

```
int lock = 0;
                                    //state of lock = 1
void procesA
                                       void procesB
  while(true) {
                                         while(true) {
    while (lock != 0) { : }
                                6
                                           while (lock != 0) { ; } //enter_section
    lock = 1;
                                           lock = 1:
                                8
    critical_region();
                                           critical_region();
    lock = 0;
                                9
                                           lock = 0;
    noncritical_region();
                               10
                                           noncritical_region();
                               11
                               12
```

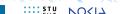
- Porušuje 1. podmienku vzájomného vylučovania. V KO môže byť najviac 1 proces.
- Toto vôbec nefunguje!!

//exit_section

```
#define A 0
                                    //state of turn = \Delta
#define B 1
int turn = A:
void procesA
                                       void procesB
  while(true) {
                                          while(true) {
    while (turn != A) { ; }
                                            while (turn != B) { ; } //enter_section
    critical_region();
                                            critical_region();
                                10
    turn = B;
                                            turn = A;
                                                                     //exit_section
    noncritical_region();
                                11
                                            noncritical_region();
                                12
                                13
```

 Druhý pokus - skúsme mať premenú, ktorou riadime striedanie. Vždy je niekto na rade.


```
#define A 0
#define B 1
int turn = A:
void procesA
while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A 0
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
                               10
    turn = B;
    noncritical_region();
                               11
                                12
                               13
```

```
//state of turn = \Delta
   void procesB
     while(true) {
       while (turn != B) { ; } //enter_section
       critical_region();
       turn = A;
                                //exit_section
       noncritical_region();
```

```
#define A 0
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
        while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
9
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A 0
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
9
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A 0
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
9
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A 0
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
9
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A 0
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn =
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
9
           critical_region();
10
           turn = A;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn =
       void procesB
         while(true) {
 8
           while (turn != B) { ; } //enter_section
9
           critical_region();
10
           turn = A;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
9
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

Busy Waiting

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
          while(true) {
            while (turn != B) { ; } //enter_section
            critical_region();
10
            turn = A;
                                     //exit_section
11
            noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn = \Delta
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn =
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn =
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn =
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

Zhrnutie

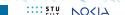
```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn =
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

```
#define A O
#define B 1
int turn = A:
void procesA
  while(true) {
    while (turn != A) { ; }
    critical_region();
    turn = B;
    noncritical_region();
```

```
//state of turn =
       void procesB
         while(true) {
           while (turn != B) { ; } //enter_section
           critical_region();
10
           turn = A;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

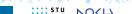
- Porušuje 3. podmienku vzájomného vylučovania. Proces mimo KO nesmie brániť inému procesu vstupovať do KO.
- Riešenie z núdze!!

Busy Waiting - Manifest Interest

```
//state of inA =false
int inA = false:
int inB = false;
                                    //state of inB =false
void procesA
                                       void procesB
  while(true) {
                                         while(true) {
    inA = true;
                                           inB = true;
    while (inB == true) {:}
                                8
                                           while (inA == true) {:} //enter section
    critical_region();
                                           critical_region();
    inA = false;
                                           inB = false;
                                                                    //exit_section
    noncritical_region();
                                11
                                           noncritical region():
                                12
                                13
```

 Tretí pokus - každý proces deklaruje záujem o vstup do KO. Ak druhý proces má záujem tak prvý čaká.

Busy Waiting - Manifest Interest

```
int inA = false:
int inB = false;
void procesA
  while(true) {
   inA = true;
   while (inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false;
   noncritical_region();
```

```
//state of inA =false
    //state of inB =false
       void procesB
         while(true) {
           inB = true;
 8
           while (inA == true) {;} //enter_section
           critical_region();
10
           inB = false;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

Busy Waiting

00000000

```
int inA = false;
int inB = false;

void procesA
{
  while(true) {
    inA = true;
    while (inB == true) {;}
    critical_region();
    inA = false;
    noncritical_region();
  }
}
```

```
//state of inA =true
//state of inB =false

void procesB
{
  while(true) {
    inB = true;
    while (inA == true) {;} //enter_section
    critical_region();
    inB = false; //exit_section
    noncritical_region();
}
```

Zhrnutie

Busy Waiting - Manifest Interest

```
int inA = false:
int inB = false;
void procesA
  while(true) {
   inA = true;
    while (inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false;
   noncritical_region();
```

```
//state of inA =true
    //state of inB =false
       void procesB
 6
         while(true) {
           inB = true;
 8
           while (inA == true) {;} //enter_section
           critical_region();
10
           inB = false;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

Busy Waiting

00000000

```
int inA = false;
int inB = false;

void procesA
{
  while(true) {
    inA = true;
    while (inB == true) {;}
    critical_region();
    inA = false;
    noncritical_region();
  }
}
```

```
//state of inA =true
    //state of inB =true
       void procesB
         while(true) {
 7
           inB = true;
 8
           while (inA == true) {;} //enter_section
 9
           critical_region();
10
           inB = false;
                                     //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

Zhrnutie

Busy Waiting

```
Zhrnutie
000
```

```
int inA = false;
int inB = false;

void procesA
{
   while(true) {
    inA = true;
   while (inB == true) {;}
    critical_region();
    inA = false;
    noncritical_region();
   }
}
```

```
//state of inA =true
    //state of inB =true
       void procesB
         while(true) {
           inB = true;
 8
           while (inA == true) {;} //enter_section
 9
           critical_region();
10
           inB = false;
                                    //exit_section
11
           noncritical_region();
12
13
```

Busy Waiting - Manifest Interest

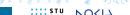
```
int inA = false:
                                    //state of inA =true
int inB = false;
                                    //state of inB =true
void procesA
                                       void procesB
  while(true) {
                                         while(true) {
    inA = true;
                                           inB = true;
    while (inB == true) {:}
                                           while (inA == true) {:} //enter section
    critical_region();
                                           critical_region();
    inA = false;
                                           inB = false;
                                                                    //exit_section
    noncritical_region();
                                11
                                           noncritical region():
                                12
                                13
```

- Porušuje 4. podmienku vzájomného vylučovania. Čas čakania procesu na vstup do KO musí byť konečný.
- Toto vôbec nefunguje!!


```
#define A O
                                   //state of inA = false
                                2 //state of inB = false
#define B 1
                                3 //state of turn = A
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
                                       void procesB {
  while(true) {
                                         while(true) {
    inA = true:
                                           inB = true:
    turn = A;
                                           turn = B;
    while (turn == A
                               10
                                           while (turn == B
        && inB == true) {:}
                               11
                                               && inA == true) {:} //enter section
    critical_region();
                               12
                                           critical_region();
    inA = false:
                               13
                                           inB = false:
                                                                    //exit_section
    noncritical_region();
                               14
                                           noncritical_region();
                               15
                               16
```

 Štvrtý pokus - skombinujme druhý a tretí pokus. Budeme striedať procesy a zároveň proces musí mať záujem.

Busy Waiting

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
                                11
                                12
    critical_region();
                                13
    inA = false:
    noncritical_region();
                                14
                                15
                                16
```

```
//state of inA = false
2 //state of inB = false
  //state of turn = A
      void procesB {
        while(true) {
          inB = true:
          turn = B;
          while (turn == B
              && inA == true) {;} //enter_section
          critical_region();
          inB = false:
                                  //exit_section
          noncritical_region();
```

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

```
//state of inA = true
 2 //state of inB = false
   //state of turn = A
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
           turn = B;
10
           while (turn == B
11
               && inA == true) {:} //enter section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

```
//state of inA = true
  //state of inB = false
    //state of turn = A
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
           turn = B;
10
           while (turn == B
11
               && inA == true) {:} //enter section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

Busy Waiting

00000000

```
#define A O
                                    //state of inA = true
#define B 1
                                  //state of inB = true
int inA, inB = false;
                                    //state of turn = A
int turn = A:
void procesA {
                                       void procesB {
  while(true) {
                                         while(true) {
    inA = true:
                                           inB = true:
                                9
    turn = A;
                                           turn = B;
    while (turn == A
                               10
                                           while (turn == B
        && inB == true) {:}
                               11
                                               && inA == true) {:} //enter section
                               12
    critical_region();
                                           critical_region();
                               13
    inA = false:
                                           inB = false:
    noncritical_region();
                               14
                                           noncritical_region();
                               15
                                16
```

//exit_section

Busy Waiting

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

```
//state of inA = true
  //state of inB = true
    //state of turn = B
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
9
           turn = B;
10
           while (turn == B
11
               && inA == true) {:} //enter section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

```
//state of inA
  //state of inB = true
    //state of turn = B
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
 9
           turn = B;
           while (turn == B
11
               && inA == true) {;} //enter_section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

Busy Waiting

critical_region();

noncritical_region();

inA = false:

```
//state of inA = true
  //state of inB = true
    //state of turn = A
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
 9
           turn = B;
           while (turn == B
11
               && inA == true) {;} //enter_section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
                                 9
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
                                11
                                12
    critical_region();
                                13
    inA = false:
    noncritical_region();
                                14
                                15
                                16
```

```
//state of inA = true
//state of inB = true
 //state of turn = A
    void procesB {
      while(true) {
        inB = true:
        turn = B;
        while (turn == B
            && inA == true) {;} //enter_section
        critical_region();
        inB = false:
                                 //exit_section
        noncritical_region();
```

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

```
//state of inA = true
  //state of inB = true
    //state of turn = A
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
           turn = B;
           while (turn == B
11
               && inA == true) {;} //enter_section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

Busy Waiting

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
                                11
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
                                16
```

```
//state of inA = true
  //state of inB = true
    //state of turn = A
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
           turn = B;
10
           while (turn == B
               && inA == true) {;} //enter_section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
```

Busy Waiting

```
//state of inA = true
  //state of inB = false
    //state of turn = A
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
           turn = B;
10
           while (turn == B
11
               && inA == true) {:} //enter section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

```
//state of inA = true
  //state of inB = false
    //state of turn = A
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
           turn = B;
10
           while (turn == B
11
               && inA == true) {:} //enter section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

Busy Waiting

```
#define A O
                                   //state of inA = true
#define B 1
                                  //state of inB = true
int inA, inB = false;
                                   //state of turn = A
int turn = A:
void procesA {
                                       void procesB {
  while(true) {
                                         while(true) {
    inA = true:
                                           inB = true:
                                9
    turn = A;
                                           turn = B;
    while (turn == A
                               10
                                           while (turn == B
        && inB == true) {:}
                               11
                                               && inA == true) {:} //enter section
                               12
    critical_region();
                                           critical_region();
                               13
    inA = false:
                                           inB = false:
                                                                    //exit_section
    noncritical_region();
                               14
                                           noncritical_region();
                               15
                               16
```

Busy Waiting

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

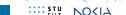
```
//state of inA = true
  //state of inB = true
    //state of turn = B
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
9
           turn = B;
10
           while (turn == B
11
               && inA == true) {;} //enter_section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

```
#define A O
#define B 1
int inA, inB = false;
int turn = A:
void procesA {
  while(true) {
    inA = true:
    turn = A;
    while (turn == A
        && inB == true) {:}
    critical_region();
    inA = false:
    noncritical_region();
```

```
//state of inA = false
  //state of inB = true
    //state of turn = B
       void procesB {
         while(true) {
           inB = true:
 9
           turn = B;
           while (turn == B
11
               && inA == true) {;} //enter_section
12
           critical_region();
13
           inB = false:
                                    //exit_section
14
           noncritical_region();
15
16
```

```
//state of inA = false
#define A O
                                2 //state of inB = false
#define B 1
int inA, inB = false;
                                  //state of turn = A
int turn = A:
void procesA {
                                       void procesB {
  while(true) {
                                         while(true) {
    inA = true:
                                           inB = true:
    turn = A;
                                           turn = B;
    while (turn == A
                               10
                                           while (turn == B
        && inB == true) {:}
                               11
                                               && inA == true) {:} //enter section
                               12
    critical_region();
                                           critical_region();
    inA = false:
                               13
                                           inB = false:
                                                                    //exit_section
    noncritical_region();
                               14
                                           noncritical_region();
                               15
                               16
```

• Funkčné riešenie ... len pre dva procesy!!

Busy Waiting - Špeciálne inštrukcie

Inštrukcie zaručujú atomickosť:

Busy Waiting

- na CPU: z princípu spracovania inštrukcií.
- v pamäti: zablokovaním prístupu ostatných CPU na zbernicu.
- Funkčné riešenie ... nie každý procesor má špeciálne inštrukcie!!

TSL - Test and Set Lock

enter_section: TSL REG, LOCK

CMP REG, #0 JNE enter_section

RET

exit_section: MOV LOCK, #0

RET

XCHG - Exchange

enter_section: MOV REG, #1

XCHG REG, LOCK CMP REG, #0

JNE enter_section

RET

exit_section: MOV LOCK, #0

RET

- Cyklus čakania procesu na vstup do KO plytvá zdrojmi CPU.
- Problém inverzie priorít

Priority Inversion (inverzia priorít)

vzniká ak dva procesy H a L zdieľajú KO pričom proces H má vyššiu prioritu ako proces L. V prípade, že proces L sa dostane do KO ako prvý môže dôjsť k jeho preplánovaniu za proces H. Proces H následne už nemôže vstúpiť do KO a čaká v cykle na vstup. Nakoľko proces H má vyššiu prioritu môže dôjsť k situácií kedy sa proces L sporadicky alebo aj nikdy nedostane k CPU.

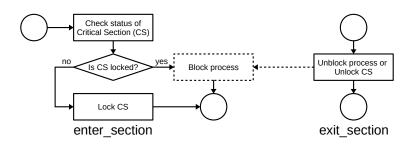
Sleep and WakeUp

Vzájomné vylučovanie - Sleep and WakeUp

Sleep and WakeUp

V prípade, že proces nemôže vstúpiť do KO je blokovaný (uspaný). Proces je prebudený po uvoľnení KO.

Sleep and WakeUp - Semafór

Semafór

je univerzálny prostriedok synchronizácie procesov.

Semafór

je abstraktný dátový typ so zadefinovanými operáciami init(), up() a down() pre ktoré platí, že počet **ukončených** operácií down() musí byť vždy menší alebo rovný počtu **ukončených** operácií up(). Operácia init() definuje počiatočný počet ukončených operácií up().

Sleep and WakeUp - Semafór

Semafór - po lopate

- ullet semafór je kladné celé číslo s a rad blokovaných procesov r
- ullet semafór je zamknutý ak s=0, inak je odomknutý
- ullet init() nastaví počiatočnú hodnotu s a inicializuje prázdny r
- down() vkladá proces do r ak s=0, inak zamyká semafór s--
- ullet down() pre aktuálny proces neskončí lebo proces je blokovaný v r
- ullet up() vyberá z r ak je neprázdny, inak odomyká semafór s++
- init(), up() a down() sú systémovými volaniami OS
- up() a down() musia byť atomické lebo sú to KO
  - up() a down() sú malé funkcie a preto atomickosť je zaručená použitím busy waiting.
  - zakázanie prerušení, špeciálne inštrukcie alebo softvérové riešenie

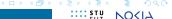

Sleep and WakeUp - Semafór

 Príklad ako by mohla vyzerať implementacia v kerneli po uspešnom spracovani systémového volania down alebo up.

```
sem down:
            TSL
                 REG, LOCK
            CMP
                 REG, #0
            JNE.
                 sem down
                               //check if other proces is doing up or down
                 S. #0
                                //check if we are locked i.e. S is zero
            CMP
            JNE
                 dec
            MOV
                 LOCK, #0
                                //unlock
            CALL process_sleep
            JMP
                 end
dec:
            DEC
            MOV
                LOCK, #0
                                //unlock
end:
            RET
                                //return to caller: process entered KO
            TSL REG, LOCK
sem_up:
            CMP
                 REG. #0
            JNE
                 sem_up
                                //check if other proces is doing up or down
                                //check if we are locked i.e. S is zero
            CMP
                 S, #0
            JNE.
                 inc
            CALL wakeup_any
            JZE
                                //wakeup returns 1 if any proces was waiting
                 end
            INC
inc:
end:
            MOV
                LOCK, #0
                                //unlock
            RET
                                //return to caller: process left KO
```


Sleep and WakeUp - Binárny semafór

Binárny Semafór

je semafór, ktorého počiatočná hodnota je 0 alebo 1 pričom táto hodnota nikdy nie je väčšia ako 1.

- Vhodné riešenie pri vzájomnom vylučovaní.
- Inicializácia by mala nastať mimo procesov, ktoré semafór používajú.

```
int main()
{
    tSem lock;
    //sem_init(lock, 1); podla paradigmy
    lock.init(1);
    create_processes(lock);
}
```

```
void processFn(tSem & lock)

{
    while (true) {
        lock.down();
        critical_region();
        lock.up();
        noncritical_region();
}

}
```


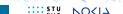

Sleep and WakeUp - Mutex

- Operácie nad semafórom vyžadujú systémové volanie jadra OS.
- V prípade, že KO je zdielaná len medzi thread-mi jedného procesu:
  - Semafór môže spôsobovať predčasné prepnutie procesu (trpí latencia procesu).
  - V prípade, že máme len user thread-y. Semafór nezablokuje thread ale celý proces (semafór nefunguje).

Mutex (Mutual Exclusion)

je softvérový, knižničný ekvivalent semafóru určený pre vzájomné vylučovanie thread-ov.

Sleep and WakeUp - Mutex

```
mutex_down: TSL REG, MUTEX
                               //copy variable MUTEX to REG and do set 1
            CMP
                 REG. #0
                               //was MUTEX 0?
            JZE
                               //MUTEX = 0 -> jump to label ok
                 ok
            CALL thread_yield //MUTEX = 1 -> schedule another thread
            JMP
                 mutex down
                               //once we are scheduled again repeat test
ok:
            RET
                               //return to caller; critical section entered
mutex_up:
            MOV MUTEX, #0
                               //store 0 to mutex
            RET
                               //return to caller
```

Sleep and WakeUp - POSIX Mutex

Thread call	Description
Pthread_mutex_init	Create a mutex
Pthread_mutex_destroy	Destroy an existing mutex
Pthread_mutex_lock	Acquire a lock or block
Pthread_mutex_trylock	Acquire a lock or fail
Pthread_mutex_unlock	Release a lock

Sleep and WakeUp - Monitor

- Problémom semafórov je náchylnosť na chyby programátora.
- Takéto chyby sa veľmi ťažko odhaľujú nakoľko vznikajú náhodne.
- V mnohých ohľadoch je semafór považovaný za príliš nízku abstrakciu synchronizácie.

Monitor

je konceptom rozšírenej syntaxe¹ programovacieho jazyka, ktorý definuje KO ako objekt. Monitor udržuje svoj interný stav a definuje operácie, ktoré je nad ním možné vykonať. V jednom časovom bode iba jedna z definovaných operácií sa môže vykonávať.

¹Tannenbaum uvádza aj teoretické programové riešenie Monitora. Vo všeobecnosti sa pod monitorom rozumie syntaktické rozšírenie programovacieho jazyka.

- Programátor definuje kritickú oblasť vytvorením objektu monitora.
- Vzájomné vylučovanie procesov je zabezpečené kompilátorom.
- Monitor vyžaduje zavedenie syntaxe do jazyka.
- Java je jedným z takých programovacích jazykov. (viď. synchronized)

SW riešenia pre N procesov

Vzájomné vylučovanie - N procesov

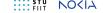
Funguje bez nutných zmien

- Busy Waiting špeciálne inštrukcie
- Sleep and WakeUp semafór, mutex, monitor

Problem

Busy Waiting - softvérové riešenia

Peterson 2 procesy

```
1 #define A O
 2 #define B 1
 3 int inA, inB = false;
 4 int turn = A;
 6 void procesA()
 7 {
 8
      inA = true:
 9
      turn = A;
                                               //enter_section
10
       while (turn == A && inB == true) { ; } //
11
      critical_region();
12
      inA = false;
                                               //exit_section
13
      noncritical_region();
14 }
```

Peterson 2 procesy

```
1 #define A O
 2 #define B 1
 3 int inA, inB = false;
 4 int turn = A;
 6 void exit section()
 7 {
 8
      inA = false:
 97
10
11 void enter_section()
12 {
13
      inA = true:
14
      turn = A:
15
      while (turn == A && inB == true) { ; }
16 }
```

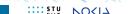
• Čo bude treba spraviť aby sme podporovali N procesov?

Peterson N procesov - pokus

```
1 #define N 100
3 int proc_in[N];
                           //int inA, inB = false;
4 int proc_turn = 0;
                           //int turn = A;
6 void exit_section(int pid)
7 {
8
     proc_in[pid] = false; //inA = false;
97
10
11 void enter_section(int pid)
12 {
13
     proc_in[pid] = true; //inA = true;
14
     while (proc_turn == pid && other_in(pid)) { ; }
15
16 }
```

- other in() loop: ma nejaky iny proces zaujem?
- Nefunguje to! Prečo?

Peterson N procesov

Busy Waiting

```
1 #define N 100
 2 #define MAX_LEVEL N - 1
 3 int proc_in_level[N];
 4 int proc_turn[MAX_LEVEL];
 5
 6 void exit_section(int pid)
7 {
      proc_in_level[pid] = -1;
 8
 97
10 ...
```


Peterson N procesov

```
11 void enter_section(int pid)
12 {
13
       for (int level = 0; level < MAX_LEVEL; level++) {</pre>
14
           proc_in_level[pid] = level;
15
           proc_turn[level] = pid;
16
17
           while (proc_turn[level] == pid &&
18
                  other_proc_has_higher_level(pid, level)) {;}
19
       }
20 }
21
22 bool other_proc_has_higher_level(int pid, int level)
23 {
24
      for (int oPid = 0; oPid < N; oPid++) {</pre>
           if (oPid == pid)
26
               continue:
27
28
           if (proc_in_level[oPid] >= level)
29
               return true;
30
31
      return false:
32 }
```

- Tak toto funguje ale za akú cenu?
  - s rastúcim N rastie čas vykonania kvadraticky (N²)

Bakery Algorithm

```
1 \# define N = 100
 2 int ticketN = 0; //zanedbajme ze tiket moze pretiect
 3 int choosing[N];
 4 int ticket[N];
 5
 6 void enter_section(int pid)
 7 {
 8
       choosing[pid] = true; //cisc OK, risc ?
 9
       ticket[pid] = ++ticketN; //sanca, ze viac procesov dostane rovnake cislo
10
       choosing[pid] = false;
11
12
       for (int oPid = 0; oPid < N; oPid++)</pre>
13
14
           while (choosing[oPid] == true) {;}
15
           while (ticket[oPid] != 0 && (ticket[oPid] < ticket[pid] ||</pre>
16
                                          (ticket[oPid] == ticket[pid] && oPid < pid)))</pre>
17
           {;}
18
19 }
20
21 void exit_section(int pid)
22 {
23
    ticket[pid] = 0;
24 }
```


- Zdieľanie prostriedkov výpočtového systému je jeho neoddeliteľnou súčasťou.
- Len ťažko nájdeme systém, v ktorom by nebolo potrebné riadiť prístup ku zdrojom.
- OS sú tým softvérom, ktoré nutne musia poskytnúť programátorovi prostriedky, ktoré odstránia súperiace podmienky.
- OS ako manažér tieto prostriedky využíva sám.
- Bežnými prostriedkami IPC sú:
  - Zakázanie prerušení bežne používané v jadre OS (ak jedno CPU)
  - Špeciálne inštrukcie TSL, XCHG bežne používané pre riadenie prístupu ku krátkym KO (ako je down() a up() semafóru).
  - Softvérové riešenia bežne používané pre riadenie prístupu ku krátkym KO ak CPU nemá špeciálne inštrukcie.
  - Semafór univerzálne použitie na synchronizáciu procesov.
  - Mutex používané na synchronizáciu thread-ov.
  - Monitory ako súčasť vyšších programovacích jazykov (java).

Čo robiť do ďalšej prednášky

Znova prečítať kapitoly 2.3, 2.5 a 2.7 z Tanenbauma

